

BEGRAAFPLAATS BERGWEG VELP
ANNO 1874

**Jubileumboekje ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan
Begraafplaats Bergweg Velp**

Inhoud van dit jubileumboekje

Voorwoord

Hoe het begon

- De Schoonenberg
- Eerste begrafenis

Hoe het verder ging

- Verval
- Van RK-instelling naar seculiere stichting

Zoals het nu is

- Het bestuur
- De vrijwilligers
- Vrijwilliger Theo
- De Bergplaats
- Waar doen we het van?

Begraven en herdenken anno 2024

- De urnentuin
- De gedenkboom
- Het kindermonument
- De Allerzienviering

De schrijvers aan het woord

- Het boek 'Tot het einde der Tijden'
- Jan Siebelink passage uit 'Brenschuld'
- Marcel van Roosmalen 'Gat in de heg' uit 'Geen brug te ver'
- Herman Staring 'Pluk de dag'

De pastoors van de Bergweg

- Pastoor Schaars
- Pastoor Jansen en Sips
- Ontrafeld Verleden van pastoor Jansen

Om even bij stil te staan

- Een verhaal met een vervolg
- Bezoek Rabbijn Soetendorp

Op zoek naar

- Allemaal familie
- Bezoek familie Van Remmen
- Christina Freriks

In herinnering

- Jan Erren
- Fabian Naber

BEGRAAFPLAATS BERGWEG VELP
ANNO 1874

Voorwoord

Op 11 januari 2024 was het 150 jaar geleden dat de begraafplaats werd ingezegend door pastoor Koene. Vier dagen later werd deze in gebruik genomen met het begraven van de eerste overledene, Maria Jungsprong. Het is heel bijzonder dat deze rustplaats dit jubileum kan vieren. Zoals bekend waren er aan het begin van deze eeuw plannen om de begraafplaats te sluiten en de dodenakker een nieuwe bestemming te geven. Dat kon en mocht niet gebeuren vond een aantal parochianen - onder aanvoering van oud-voorzitter Jan Erren -en die kwamen in verzet. Een van hun argumenten was dat de doden bij hun teraardebestelling eeuwige rust was beloofd met de woorden 'ge zult hier rusten tot het einde der tijden'. Mede daardoor werd de begraafplaats van ruiming gered. Sinds die tijd is er veel gebeurd. De graven zijn opgeknapt, er zijn monumenten geplaatst, er is een prachtig onderkomen met de naam Bergplaats, er is een urnentuin, een columbarium, een gedenkboom en bij een aantal graven staan verklarende bordjes. Ieder jaar in november is er een Allerzienviering waar honderden mensen op af komen en er wordt regelmatig begraven en bijgezet. Dat alles wordt mogelijk gemaakt door een actief bestuur dat wordt bijgestaan door een hechte groep vrijwilligers. Velen weten hun weg naar de begraafplaats te vinden. Het is ook een landelijk bekende begraafplaats geworden door het boek 'Knielen op een bed violen' van Jan Siebelink.

pastoor Koene

Graf van pastoor Koene

Om onze herkenbaarheid op brieven en andere uitingen te vergroten hebben we gezocht naar een logo. Vormgeefster Krista van der Knijff heeft zich laten inspireren door het beeld van Partoll dat het kindermemorial siert. Een uniek beeld dat past bij de uitstraling van onze begraafplaats. Een beeld anno 2024.

Tijdens de Open Monumenten Dagen 2024 staan we op een bijzondere manier stil bij het 150-jarig bestaan. Daarbij hoort dit jubileumboekje waarin wordt teruggekeken op de afgelopen 150 jaar en stilgestaan bij zoals het nu is.

Hoe het begon

De Schoonenberg

De begraafplaats ligt op een stuk land van de buitenplaats De Schoonenberg aan de Zandbergseweg, nu Bergweg, dat op 1 september 1873 in bezit kwam van het kerkbestuur van de Sint Bonifatiusparochie, de voorloper van de latere Onze Lieve Vrouwe Visitatieparochie. De erven van jonkvrouwe Helena Diederica van der Burch van Spieringshoek hadden het landgoed na haar dood op 21 februari 1873 verka-

De Schoonenberg 1880 Gelders Archief: 1540 - 47

veld en de stukken te koop aangeboden. De adellijke dame stamde uit een oud geslacht uit Nijkerk dat in vroeger jaren in dienst van de Republiek stond. De jonkvrouwe was een genereus en sociaalvoelend mens. Haar rijkdom deelde zij via talrijke giften met religieuze, opvoedkundige en gezondheidsinstellingen in Nederland en België. Het gaf haar een statuut die tot de dag van vandaag wordt gerespecteerd. Misschien is de machtige beuk die midden op de begraafplaats zijn takken waakzaam over de zerken laat hangen wel het beste bewijs van haar indrukwekkende gemoed.

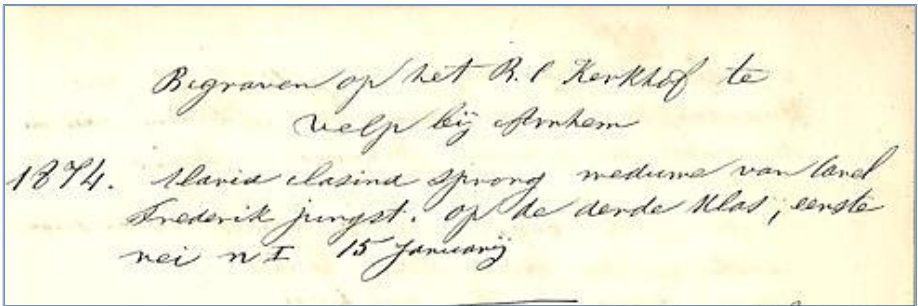
Beuk van landgoed Schoonenberg

Hij was er al toen de freule in 1846 het landgoed erfde van een tante uit Den Haag. Hij stond er ook in de lente van 1873, toen de kerkbestuurders, op zoek naar een geschikte locatie voor de parochiedoden, hun oog op het afgelegen terrein lieten vallen. Hij liet de doodgravers in de jaren erna hun gang gaan als zij de schop in de grond staken en op zijn wortels stuitten. En hij ontdeed zich in het najaar van 1969 van zijn bladeren, toen het gerucht van het sluiten van de begraafplaats hem bereikte. Maar hij botte weer uit, alsmaar weer. Een nieuw bestuur gaf hem 131 jaar na de inrichting van het terrein als dodenakker nieuw elan. De oude reus waaiert nu uit als nooit tevoren.

Eerste begrafenis

In ons boek Tot het einde der tijden staat een ‘verslag’ van de eerste begrafenis met inbegrip van de weersomstandigheden van die dag. Hieronder het volledige verhaal:

Het is 15 januari 1874, even voor het middaguur. Voor de Bonifatiuskerk in de Emmastraat stelt zich een kleine stoet op, bestaande uit een kar met voerman, getrokken door een Zeeuwse knol, daarachter vier stevig gebouwde kistdragers en een handvol eenvoudig geklede mannen en vrouwen. Ervoor staan een geestelijke en twee misdienaars. Op de kar ligt een langwerpige kist met daarin het stoffelijk overschot van Maria Clasina Jungst - Sprong uit Velp.

Maria werd 61 jaar. De stoet zet zich in beweging, de ene misdienaar torst een wijwatervat met kwast en belt van tijd tot tijd met een koperen schel, de andere omklemt ernstig kijkend een lange stok op het einde waarvan een crucifix staat. De geestelijke is pastoor Koene van de Bonifatiuskerk. Hij heeft een lange, zwartlakense mantel omgehangen, zijn soutane komt er nog net onderuit. Zijn hoofd wordt bedekt door een grote, zwarte bonnet. De pastoor houdt een gebedenboek tegen zijn borst. Ook de twee jongens die vlak voor hem lopen, hebben een doek over hun toog. De rest van het gezelschap houdt zich warm met wollen omslagen en tot over de oren getrokken pet en muts. Het is met een graad of vijf, voor januari niet echt koud, maar er staat een stevige zuidwestenwind die een verblijf buiten niet bepaald aangenaam maakt. Het gezelschap begeeft zich naar de nieuwe rooms-katholieke begraafplaats aan de Zandbergseweg. Maria Sprong valt de twijfelachtige eer te beurt de eerste dode te zijn die er begraven wordt. Een paar potige boerenknechten uit de parochie zijn door de pastoor daags na het overlijden van Maria aangewezen om de kuil te graven op de aangegeven plek: derde klas, eerste rij, nummer 1. De sectoren zijn duidelijk gemarkeerd, klaar om de eerste doden te ontvangen. Eerste klas, tweede klas, derde klas, ook in de dood blijft de maatschappelijke structuur in stand. Niemand die daar aanstoot aan neemt. Het leven is nu

eenmaal zo geregeld. Van de sociale onrust die elders in het land en in Europa de kop opsteekt, is het landelijke Velp zich nauwelijks bewust.

Het is al gauw een half uur lopen, reden te meer om er flink de pas in te zetten. Pastoor Koene weet dat, omdat hij vier dagen eerder de begraafplaats heeft ingezegend. Weliswaar was hij er met een koets naar toe gereden, maar parochianen

die bij hem in de buurt woonden en de plechtigheid wilden bijwonen, waren er te voet naar toe gegaan. En die hadden hem dat verteld. Op de hoger dan de rest van het dorp gelegen Zandbergweg heeft de wind vrij spel. Er staan weliswaar een paar grote bomen, gespaard bij het gereedmaken van het terrein als begraafplaats, maar die bieden met hun bladloze wintertakken nauwelijks beschutting. Pastoor Koene kwijt zich niettemin nauwgezet van zijn taak. Hij is zich zeer bewust van de unieke gebeurtenis: de begrafenis van de eerste dode op de eerste, eigen begraafplaats van de parochie. Natuurlijk was het beter geweest als die dode een notabele uit het dorp had betroffen. Dan had hij daar veel meer aandacht aan kunnen besteden die dan genereuze giften had kunnen genereren. Nu betreft het een vrouw uit de lagere regionen van de Velpse samenleving wier man al eerder is overleden en bij de protestanten is begraven. Er zijn maar weinig familieleden present, allemaal lieden die met moeite het hoofd boven water weten te houden. Daar heeft hij maar weinig materiële steun van te verwachten, peinst hij. Maar goed, het is Gods wil dat het zo loopt. Requiescat in pacem, prevelt hij, tot in alle eeuwigheid. De omstanders laten met ontbloot hoofd de rituele gebeden en handelingen over zich heen komen. Een enkele, naburige tuinder die net bezig is zijn boerenkool te oogsten – het heeft die nacht nog licht gevoren – houdt op met snijden en kijkt eerbiedig toe. De stilte wordt onderbroken door de gebeden van de pastoor en het kuchen en rochelen van de aanwezigen. Af en toe laat het paard zich horen. Terwijl het graf wordt dichtgegooid, loopt een van de mannelijke familieleden van Maria Sprong op pastoor Koene af. „Asteblijf, eerwaarde, twee gulden”, mompelt hij. „Dat is voor het graf en voor een heilige mis voor onze Maria. God hebbe haar ziel.” Koene neemt het geld onder dankzegging aan en maakt een zegenend gebaar. Hij is geroerd, wetende dat het bedrag met moeite door de familie is bijeengebracht. Een gulden is bijkans al een week huur. Toch neemt hij het geld aan. Hij heeft immers te maken met grote kosten: de

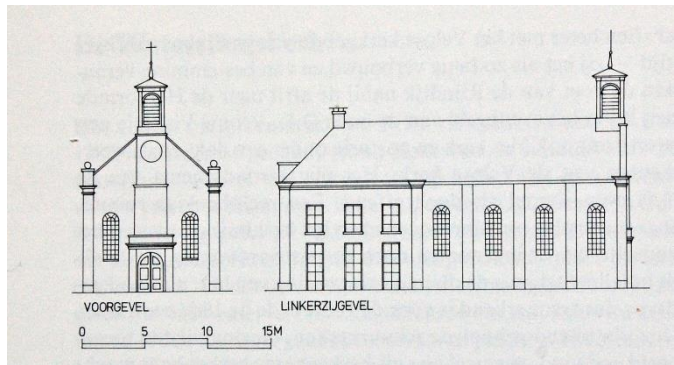

parochie heeft veel geld betaald voor dit stukje grond. Bovendien moet hij een kerk onderhouden en spaart hij in stilte voor een nieuwe.

De huidige Waterstaatskerk wordt echt te klein, nu het aantal roomsen in Velp gestaag toeneemt. In gedachten steekt hij het geld weg. „Gaan we nog, eerwaarde?” vraagt een van de dragers. „Het wordt nou wel erg koud.” Na een laatste kruis te hebben geslagen boven het graf van Maria

Sprong beent hij weg, de bult af naar zijn pastorie die met de kerk onder een dak is gebouwd. Het aanbod van de voerman om hem naar de Emmastraat te brengen, slaat hij af. Stel je voor. De misdienaars kunnen hem ternauwernood bijhouden. De schel bij een van de jongens rinkelt bij iedere haastige stap. De familie van Maria is wel met de kar weggereden. Misschien wel om het verdriet in een van de kroegen in het dorp te verdrinken, vermoedt Koene. Hij peinst er niet over om daar de nabestaanden de kast over uit te veggen. Het zijn best fatsoenlijke mensen, weet hij, een borrel zal hun geen kwaad doen.

Enemaal in de pastoorskamer waar de kachel al flink aan het branden is, stuurt Koene de jongens met een bedankje, een stuk koek en een reep spek terug naar huis. Zijn huishoudster brengt hem een kop koffie. Of eerwaarde daarna het middagmaal wil gebruiken, wil zij weten. Nee, dat wil hij nog niet, eerst warm worden. De wandeling heen en terug en de kou op de begraafplaats heeft hem tot op het bot verkleumd. Dat valt nog tegen, die afstand, denkt hij, de volgende keer toch maar een koets regelen, zeker als het slecht weer is. En voor het dragen van dat wijwatervat door de misdienaar moet hij ook een oplossing zien te vinden. Hij kreeg warempel medelijden met de knaap, toen hij hem zo met de emmer met wijwater zag sjouwen. Misschien kan er op de begraafplaats wel een put worden geslagen, bedenkt hij. Wijden kan per slot van rekening ook ter plekke. Tevreden met zijn conclusies trekt hij aan het schellekoord. De maaltijd mag opgediend.

Links van de huidige kerk stond de Waterstaatskerk die was opgedragen aan St. Bonifatius. Het was kerk en pastorie ineen.

Hoe het verder ging

Verval

De begraafplaats raakte in verval. Ondanks herhaalde oproepen van het kerkbestuur verkeerden vele monumenten in ‘deplorabele’ staat en tierde het groen weliger dan wenselijk was. In 1969 was er zelfs sprake van dat de begraafplaats overgedragen zou worden aan de gemeente Rheden. Deze wilde de poort dan sluiten. De monumenten zouden na tien jaar verwijderd worden en de graven na dertig jaar geruimd. Dat bracht veel onrust teweeg onder de nabestaanden. De doden waren immers begraven met de belofte dat zij er tot het einde der tijden zouden rusten. De overdracht ging niet door en enkele betrokken nabestaanden en parochianen gingen aan de slag. Na jarenlang overleg en onderhandelingen met parochiebestuur en bisdom werd uiteindelijk in 2004 een katholieke instelling opgericht onder auspiciën van het bisdom Utrecht. Het bestuur van deze RK-instelling werd gevormd door Jan Erren, Theo Kamps en Wim Heling. Met een lening van het kerkbestuur van de parochie OLV-Visitatie ging dit bestuur, in 2005 versterkt met Toos Buurman en Nel Peters-Buurman, rigoureuus aan de slag om de begraafplaats weer tot leven te brengen. De eerste vrijwilliger Sjaak Roelofs heeft voor het herstel van de oude grafmonumenten veel fysieke arbeid verricht.

Van RK-instelling naar seculiere stichting

In 2014 heeft het toenmalige bestuur van de RK-instelling na onderhandelingen met het kerkbestuur van de parochie St. Eusebius en vicaris Pauw (vertegenwoordiger van het bisdom Utrecht) de seculiere Stichting Behoud RK Begraafplaats Bergweg Velp opgericht.

De lening van het parochiebestuur werd weggestreept tegen de belofte dat de nieuw opgerichte stichting ‘tot het einde der tijden’ voor de pastoorsgraven zou zorgen.

De begraafplaats kwam voor het symbolische bedrag van 1 euro in het bezit van de nieuwgevormde stichting en vanaf dat moment was graven op de Bergweg niet langer voorbehouden aan katholieken.

BELANGRIJKE MEDEDELING

Parochieblad 1-5-'70

Voor de bezitters resp. verzorgers of op andere wijze betrokken belanghebbenden van graven op de R.K. Begraafplaats aan de Bergweg te Velp.

Het Kerkbestuur betreurt het dat zoveel grafmonumenten zich in een zeer deplorabele staat bevinden, zodanig dat directe maatregelen voor herstel of ruiming genomen dienen te worden.

Veel monumenten zijn stuk en/of verzakt, terwijl eertijds op monumenten aangebrachte beplantingen niet meer of nauwelijks worden bijgehouden.

Het Kerkbestuur beroept zich op de kerkhofreglementen, waardoor iedere bezitter of anderszins belanghebbende van graven zich verplicht heeft, de monumenten op deze graven in goed verzorgde staat te houden.

Door nieuwe voorschriften van overheidswege (waarvan reeds eerder melding werd gemaakt in het Parochieblad) is het Kerkbestuur verplicht aan de naleving van deze reglementen strikt de hand te houden, terwijl een ieder van ons uit piëteit voor de overledenen en respect voor de nabestaanden de morele plicht heeft, hieraan ten volle medewerking te verlenen.

Het Kerkbestuur stelt derhalve alle betrokken in de gelegenheid tot uiterlijk 1 juli a.s. bedoelde monumenten in goede staat te brengen, waarna het zich volgens de reeds eerder genoemde reglementen het recht voorbehoudt, de dan nog in deplorabele staat verkerende monumenten te ruimen en niet onderhouden beplantingen te verwijderen.

Kosten welke hieruit voortvloeien zullen worden gecclaimd bij de desbetreffende verantwoordelijke(n).

Hen, die beplantingen of begroeiingen in de toekomst niet of moeilijk periodiek kunnen bijhouden, adviseert het Kerkbestuur een monumentafdekking te kiezen van steen of van een ander onderhoudsvrij materiaal. Ook bestaat de gelegenheid begroeiingen tegen vergoeding van kosten periodiek te laten verzorgen door de tuinman van het kerkhof, de heer C. Reukers, wonende Mauritsstraat 16 te Velp.

Velp, 27 april 1970

R.K. Kerkbestuur van de
Parochie O.L. Vr. Visitatie.

Zoals het nu is

Het bestuur

Het huidige bestuur bestaat uit vijf personen: voorzitter Berrie Ruijling, secretaris Monique Korendijk-Erren, penningmeester Berry Erren en de leden Hans Teunissen en Paul Wiegerinck. Oud-secretaris Nel Peters-Buurman is adviseur en Anita Jonkers zorgt voor secretariële en andere ondersteuning.

Het bestuur aan het werk

Al vanaf het begin is Nel Peters-Buurman onze steun en toeverlaat. Al in 2005 werd zij opgenomen in het bestuur en tot secretaris benoemd. Als secretaris een spin in het web van het bestuur en als vrouw met groene vingers degene die altijd oog heeft voor de staat van onderhoud. Geen onnodig onkruid, scheve grafsteen of omgevallen grafkaars ontsnapt aan haar blik. Ook nu zij per 1 januari van dit jaar haar officiële functie als secretaris heeft neergelegd kijkt ze nog over onze schouder mee. Iets waar we enorm dankbaar voor zijn. Het was dan ook niet meer dan terecht dat zij in 2022 op de begraafplaats een lintje ontving en werd benoemd tot lid in de orde van Oranje-Nassau.

De vrijwilligers

Het team van vrijwilligers bestaat uit de volgende personen: Piet Bisseling, Harry Buurman, Jacqueline Boerboom, Nelleke den Boer-Pinxter, Suzanne Erren, Theo Gunsing, Ruud Knies, Erik Peters, Jeroen van Rooij, Noor van Rooij-Dousi, Gerard Ruijling, Niek Ruijling, Winy Ruijling en Guus Spaan. Assim Hodzic en Wilko Wellink

De vrijwilligers aan de koffie met saucijzenbroodje

Werk voorbereid door Harry

ondersteunen ons op een andere manier; zij assisteren bij het delven van de graven. Iedere eerste maandag van de maand komen de vrijwilligers - aangevuld met enkele bestuursleden - op de begraafplaats bijeen om te harken, te wieden en het overtollige blad op te ruimen. Een paar keer per jaar worden zij voor het grotere werk bijgestaan door de firma Biljoen Groen. Helaas staan niet alle vrijwilligers op de foto. Een vast onderdeel van de maandelijkse bijeenkomst is de pauze met koffie en saucijzenbroodje. Laatste 'aanwinst' is Jeroen die ongevraagd verwoordt waarom hij erbij is gekomen: 'het is ontspannend, het houdt je soepel en het is gezellig.' Dankjewel Jeroen; we zijn blij dat jij erbij bent!

En, er is nog plek.... Heeft u belangstelling; neem dan contact op met het secretariaat of kom langs op de eerste maandag van de maand. De koffie en een saucijzenbroodje staan klaar.

Vrijwilliger Theo

Natuurlijk zouden we graag iets over iedere vrijwilliger vertellen maar dat wordt te veel en daarom hebben we er een uitgelicht. Een zeer speciale. Onze oudste vrijwilliger Theo Gusing. Geboren op 6 maart 1932, en inmiddels pas 92 jaar jong! Iedere vrijwilligersdag is Theo present. Via Sjef Neijenhuis, een van de vrijwilligers van het eerste uur en enkele jaren geleden overleden, is

Theo bij de vrijwilligers gekomen. Hij kende de begraafplaats al omdat veel familie op de Bergweg begraven ligt. Grootouders, broers, ouders en schoonouders. Tien jaar geleden is daar zijn vrouw Riek bijgekomen. Regelmatig, minimaal één keer per week, gaat hij naar haar graf om dat bij te houden. Op de fiets of te voet vanaf Presikhaaf naar de Bergweg. Maar ook bij andere gelegenheden is Theo regelmatig present.

Theo de vrijwilliger

Hij is ons laatste baken uit die tijd van voor de oorlog. De vraag is hoe hij dit werk nog steeds zo ogenschijnlijk makkelijk kan doen, want zo ziet het eruit. Natuurlijk vanwege zijn goede constitutie maar ook door zijn lenigheid. Eerst was hij lid van Virtus, de katholieke Velpse gymnastiekvereniging, maar later is hij overgestapt naar het christelijke Vaardig en Sterk omdat hij daar wel kon turnen en bij Virtus niet. Hij wilde heel graag gymleraar worden maar zijn vader beval hem voor een ‘echt’ vak te kiezen. Daarom ging Theo naar de Akzo waar hij na een interne opleiding uiteindelijk leraar... aan de bedrijfsschool werd! Geen gym maar metaal bewerken. Dat was nog eens een echt vak! Zijn hobby: zingen. Via meester Jansen en het koor van de OLV-Visitatiekerk naar het Akzo Mannenkoor en uiteindelijk als bariton bij het GOOG, het Gelders Opera- en Operette Gezelschap, terechtgekomen. Zijn lievelingslied? Het Wolga lied! We hebben ooit geprobeerd hem te strikken voor een solo tijdens de Allerzielenviering maar tot nu toe is dat nog niet gelukt. We houden aan!

De Bergplaats

‘Een nieuw gebouwtje op de RK Begraafplaats aan de Bergweg in Velp symboliseert dat het er geen ingeslapen boel is.’ Zo begon het artikel in de Gelderlander van vrijdag 7 januari 2020 over de nieuwe Bergplaats op onze begraafplaats. En daarmee ging een lang gekoesterde wens in vervulling: een nieuw onderkomen op de plaats waar vroeger de beheerderswoning stond. Voor wie het zich nog kan herinneren, vroeger stond daar een huis dat bereikbaar was via een hek en een pad langs dat huis. Daar kleedde de pastoor zich om als hij een begrafenis moest leiden. Oud-misdienaars kunnen zich die plek vast nog wel herinneren. Het huisje is verloren gegaan in de tijd dat het ernaar uitzag dat de begraafplaats zou verdwijnen. Gelukkig is dat laatste zoals bekend nooit gebeurd. Maar al die tijd hebben we het moeten doen

De Bergplaats en het bouwteam

zonder een plek waar we materialen kunnen onderbrengen, kunnen vergaderen, belangstellenden kunnen ontvangen en een toiletbezoek plegen. We deden het met een ooit geschonken gekregen opberghokje waar de materialen uitpuilden. Onvoorstelbaar hoe we dat al die jaren gedaan hebben en hoe we erin slaagden om begrafenissen en allerzielenvieringen te houden. Het is ons gelukt maar nu kunnen we niet meer zonder.

Een onderkomen met een Hoofdletter!

Waar doen we het van?

Naast de inzet van alle vrijwilligers kunnen we dit alles in stand houden dankzij de steun van onze donateurs en de opbrengsten uit het verlenen van grafrechten. We zijn dan ook zeer verheugd dat er dit jaar door twee families opnieuw grafrechten zijn gevestigd op reeds lang bestaande graven. Dankzij de donaties via het gemeentelijke initiatief 'Ik Buurt Mee' hebben we al menig 'project' op de begraafplaats kunnen uitvoeren. Zo hebben we vorig jaar diverse bankjes geplaatst en is dit jaar één van de lindes vervangen.

Aan allen die zo aan het instandhouden van de begraafplaats bijdragen, zeggen wij: hartelijk dank!

Indien u zelf graag bij wilt dragen: kijk op onze website voor de mogelijkheden of neem contact op met het secretariaat.

Zelfs het hek wordt schoongemaakt

Een van de oude lindes was ter ziele(links), is vervangen en doet het goed!

Begraven en herdenken anno 2024

Ook na 150 jaar vinden er nog begravingen plaats op de Bergweg. Het gaat dan meestal om bijzettingen in een reeds bestaand familiegraf. Maar er worden ook op beperkte schaal nieuwe graven uitgegeven.

De urnentuin

Soms wordt een urn in een bestaand familiegraf bijgezet. Maar urnen kunnen ook worden geplaatst in de urnentuin. Bijzettingen kan in een nis in de urnenmuur of in een urnengraf. In een nis is plaats voor twee urnen. De marmeren afdekplaat kan voorzien worden van een inscriptie. In een urnengraf kunnen maximaal vier urnen bijgezet worden. Op het graf kan een monument geplaatst worden.

Ook bestaat de mogelijkheid tot verstrooiing van as.

De gedenkboom

Met de gedenkboom op onze begraafplaats willen we nabestaanden een plek bieden om even stil te staan bij een dierbare. Bijvoorbeeld wanneer de as is verstrooid. Of wanneer iemand elders begraven ligt of een graf niet meer bestaat. Informatie over begraven, bijzettingen en de gedenkboom vindt u op onze website. U kunt ook contact opnemen met het secretariaat.

Het kindermonument

Met het kindermonument hebben we een plek gegeven aan alle ‘verloren’ kindergraven. Lang werden ongedoopte kinderen begraven in een naamloos graf bij de heg. Ook op de graven van jong overleden kinderen kwam vaak geen grafsteen maar een houten kruisje dat in de loop van de jaren verging.

In 2008 is op de plek van de oude heg een grafmonument opgericht om al deze kinderen te eren. Het ontwerp is gemaakt door Biljoen Groen, het beeld is van de hand van beeldhouwer Edwin Partoll. “...‘Vogels’, denk je, op het eerste gezicht, de één duikt naar de aarde de ander verlaat die juist. ‘Zielen’, zegt Partoll zelf, maar hij is blij als je verwonderd naar woorden zoekt.....” Hij voelt zich vereerd dat zijn beeld als inspiratie heeft gediend voor het logo.

De Allerzielenviering

Het is al jaren een traditie om op Allerzielendag samen te komen op de begraafplaats. Op die dag gedenken de aanwezigen hun overleden familieleden, vrienden en bekenden die hier of elders hun laatste rustplaats hebben. De viering kent ieder jaar een thema. In 2023 was het thema ‘Ontrafeld Verleden’. De titel was ontleend aan het onbekende oorlogsverleden van pastoor Jansen, een van de pastoors van de Onze Lieve Vrouwe Visitatie Kerk, de kerk uit de Emmastraat in Velp. Zie zijn verhaal elders in deze uitgave De viering is een combinatie van traditie en eigentijdsheid. Tijdens de viering worden al degenen genoemd die in het voorbije jaar zijn begraven of bijgezet. De Allerzielenviering vindt altijd plaats op 2 november en begint traditiegetrouw om 16.00 uur, het moment waarop het daglicht geleidelijk aan moet wijken voor de intredende schemering hetgeen de Allerzielenviering een bijzondere sfeer verleent. Pastoraal werker Anita Coenraads, het Rouw- en Trouwkoor van de OLV-Visitatiekerk, het koor Trente Plus onder leiding van Marry van Weerdenburg, jachthoornblazersgroep Cornure en uitvaartzangeres Machabelle en haar begeleider Jaap Schoenmakers verlenen al jarenlang hun medewerking aan deze viering. Traditiegetrouw is er na afloop gelegenheid om met het bestuur en de vrijwilligers na te praten onder het genot van een glaasje glühwein.

De Allerzielenviering 2022

Schrijvers aan het woord

Onze begraafplaats is niet groot, slechts een halve hectare. Het is geen kerkhof want de graven liggen niet om een kerk geschaard maar op een voormalig zandterrein, midden in het dorp. Misschien is dat een van de redenen waarom mensen makkelijk hun weg naar deze plek konden en kunnen vinden. Bekende Nederlanders vonden ook hun weg en hebben over onze begraafplaats geschreven vanuit een verschillende invalshoek. Jan Siebelink vanuit zijn jeugtherinneringen, Marcel van Roosmalen, mijmerend op een bankje op de begraafplaats en Herman Staring vanuit zijn vriendschap met een Velpse studiegenoot.

Het boek 'Tot het einde der tijden'

We zijn er jaren mee bezig geweest maar toen was het eindelijk zover. Het boek 'Tot het einde der tijden' kwam op 9 november 2018, uit. Een prachtig boek van maar liefst 208 bladzijden over onze begraafplaats. De titel is ontleend aan de afsluitende woorden van de pastoors bij een begrafenis op de begraafplaats: 'Ge zult hier rusten tot het einde der tijden'. Schrijver Herman Staring is, met zijn kennis van de geschiedenis, erin geslaagd een prachtig geheel van fictie en feiten samen te stellen. In het boek 91 hoofdstukken met verhalen over overledenen die op de begraafplaats begraven liggen of over mensen die een speciale band met onze begraafplaats hebben. Het doel was het leven van de onzichtbare overledenen te laten zien door het zo nauwkeurig mogelijk te reconstrueren. Voor die verhalen werden destijds vele nabestaanden van overledenen geïnterviewd en werd er een beroep gedaan op het uitgebreide archief en het ijzeren geheugen van Jan Erren. Wie bekend is met onze begraafplaats zal er ongetwijfeld iets van herkenning in terugvinden. Maar ook voor buitenstaanders is het de moeite waard om te lezen. Volgens Gerrit van Middelkoop die de inleiding schreef, leest het boek 'als een streekroman'.

Op woensdag 21 november 2018 was er een lezing over het boek bij boekhandel Jansen & de Feijter waar veel belangstellenden bij aanwezig waren.

Al snel stond het boek in de Top Tien van deze boekhandel, een prestatie waar we nog steeds trots op zijn. Het boek is te bestellen via de website.

Jan Siebelink

Jan Siebelink is opgegroeid op de Bergweg. De kwekerij van zijn ouders op nummer 17 grensde aan de achterkant aan de begraafplaats zoals te lezen in zijn bekendste werk 'Knielen op een bed violen'. De begraafplaats komt regelmatig terug in zijn oeuvre. *Brengschuld* (2022) vertelt het verhaal van hoe geldgebrek de kwekersfamilie noopte een deel van hun grond te verkopen. Door de bouw van een grote tennishal aan de rand van hun overgebleven terrein komt de wereld binnen. Het paradijs raakt verstoord en de ondergang van de kwekerij is aanstaande.

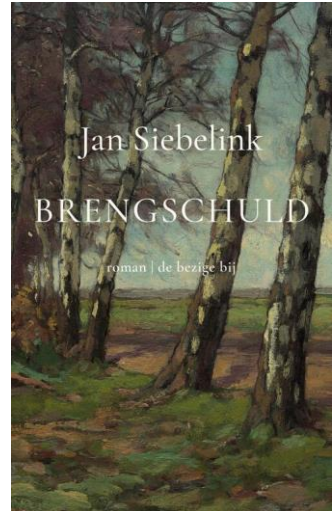
Uit het boek, een passage uit hoofdstuk 9 waarin de hoofdpersoon Ruben zich op de Bergweg bevindt en de begraafplaats in zijn mijmeringen betreft.

Uit Brengschuld:

Ruben liep naar de straat. Bewegen om zo het jeuken van die gemene bultjes, onder de huid, In de palm van zijn hand voor te zijn. Maar welke kant ging hij op? Omhoog waar de Bergweg op de Ringallee uitkwam? Uit die richting zou Lisanne vanmiddag met haar twee jongens komen. Ruben had een nieuwe bal gekocht. Waar vroeger de zinnia's bloeiden – klassieke bloem die je zelden meer zag - had hij een voetbalveldje met doelpalen laten aanleggen. Hij keek de andere kant op. Hij nam eerst de weg naar boven, zou omkeren, dan helemaal naar beneden lopen. Ruben liep snel, alsof hij toch haast had, licht en soepel voor iemand van zijn leeftijd. Het was onmogelijk voor hem om langzaam te lopen.

De weg slingerde omhoog. Ooit was het een holle weg tussen hoge, begroeide bermten die vanuit het dorp naar de hooilanden liep. Bovenaan keek hij de doorgaande weg af die op de A12 uitkwam. Hier bevond zich ooit het landgoed Schoonenberg. Het huis had een wijds uitzicht, alle kanten op richting de rivier, richting het Rozendaalseveld, het grootste aaneengesloten heidegebied van Europa en de enige plek waar wilde veenbessen groeien. In de Franse tijd is het verwoest. De gele villa, met de twee enorme beuken onder aan de straat was het huis van de rentmeester. Op meerdere plaatsen vind je twee enorme rode beuken. Ze markeren dit gebied, geven de toegang tot de oude lanen aan.

Het hele gebied werd verkaveld. De rk-kerk richtte een begraafplaats in, het genootschap voor homeopathie kocht een kavel daaraan grenzend om

medicinale planten te kweken. Dat werd in 1936 de kwekerij van Hans en Margje Sievez.

Ruben daalde de straat af, iets rustiger, passeerde het toegangspad naar de plek waar al eeuwen planten werden gekweekt, om te genezen, te troosten, hij passeerde zijn eigen huis, naderde het halfronde plein voor de ingang naar de rooms-katholieke begraafplaats. Hij voelde zich op zijn gemak.

Vanaf de straat zag hij, boven het schemerige toegangslaantje het dichte gebladerde van de loofgang. Het kerkbestuur had twee rijen snelgroeiende linden laten aanplanten en de jonge boompjes ingewijd. Nieuwe scheuten werden door stevig draad gedwongen om naar elkaar toe te groeien, zodat ze in de toekomst een beschermend dak zouden vormen. Er stond geen wind. Toch bewoog het blad rusteloos, steeds kantelend.

Destijds had vader enkele graven in onderhoud. Die hield hij schoon en beplante hij in voor-en najaar. Met een kistje rode salvia's kroop hij onder de heg door, zich zo klein mogelijk makend. Daarna volgden hij en Tom. Ze hiel-

Het graf van o.a. de kinderen Mars

pen bij het schoonvegen, reikten de planten aan en deden veststoppertje achter de dennen en cipressen. Maar zodra hun vader bij het laatste graf kwam, gingen ze snel naar hem toe. Hier lagen drie kinderen van de familie Mars, die schuin tegenover hen woonde. Ruben en Tom hadden met hen gespeeld. Achter het huis had de vader een schuilhut gegraven, met planken en zandzakken. Het was twee dagen voor de bevrijding van Velp. De beschietingen waren opgehouden. De oudste drie kinderen mochten voor hun plezier de nacht in de schuilplaats doorbrengen waar de laag zandzakken al van was weggehaald. 's Nachts trof een verdwaalde granaat de schuilplaats.

Marcel van Roosmalen

Marcel van Roosmalen is journalist, schrijver en mediapersoonlijkheid. Hij werd geboren in Arnhem en verhuisde later naar Velp, maar Arnhem blijft 'zijn stad'. Zijn stijl wordt gekenmerkt door droge humor en zelfrelativering. Een van zijn boeken is *Geen brug te ver* (2015) met columns over Arnhem en Velp. Uit dat boek het hoofdstuk *Gat in de heg* over onze begraafplaats.

Gat in de heg

‘Nou, de hype is ervan af, dat zeggen ze bij Jansen & de Feijter ook,’ zei mijn moeder die naar de boekhandel in Velp was geweest om er een boek te kopen dat je kon uitvouwen tot een kartonnen vogelkooi. Ze had het over de bestseller *Knielen op een bed violen* van Velpenaar Jan Siebelink, een roman over het godsdienstige leven van zijn vader en de invloed daarvan op zijn gezin. Het was het laatste boek dat mijn vader las, het einde heeft hij niet gehaald. Het toeval wilde dat mijn vader werd begraven op de rooms-katholieke begraafplaats aan de Bergweg, naast de kwekerij van Siebelinks vader en vlak bij ‘het beroemde gat in de heg’, waardoor je van de kwekerij naar de begraafplaats kon kruipen en andersom. Mijn moeder bezocht het graf van mijn vader meerdere keren per week, in haar boodschappentas een stoffer en blik en een pot met bloemen, die ze pas nadat ze de grafsteen had gepoetst neerzette. Ze raadde mij aan om die begraafplaats ook eens te bezoeken, om er tot rust te komen. Ik ging meerdere keren en vond het er gek genoeg wel prettig. Lekker op een bankje zitten, het leven overdenken en af en toe rondlopen om de teksten op de grafstenen te lezen.

Mijn vader lag erbij zoals hij altijd geleefd had, keurig in een rijtje met de anderen die waarschijnlijk ook altijd in een rijtjeshuis hadden gewoond. Mooiste tekst op een steen: ‘Moeder u mag weten/We zullen u nooit vergeten’ Af en toe werd de rust verstoord door toeristen, vaak van een leesclub, die op een literaire tocht door Velp op de begraafplaats aan de Bergweg belandden, waar ze dan op de bankjes een boterham aten. ‘Verschrikkelijk,’ zei mijn moeder over de Siebelink-fans, zoals zij ze noemde, ‘dat gekwek, ik denk dat papa er knettergek van wordt.’ ‘Ze lopen wel allemaal om hem heen, vanwege dat gat in die heg.’ Zelf stuitte ik op een leesclub uit Brabant die acht vrouw sterk het beroemde gat in de heg kwam bezichtigen. Hand voor de mond bij het betreden van de begraafplaats, en dan als het gat gevonden was, een voor een op de kiek. Sommigen wijzend, anderen met de duim omhoog. ‘Wij hebben een heerlijke dag,’ fluisterde een mevrouw, die erbij zei dat ze fluisterde uit respect voor de nabestaanden die er, op mij na dan, helemaal niet waren. ‘U hoeft niet te fluisteren,’ zei ik, maar dat was tegen dovemansoren gericht.

Later voor de begraafplaats, hadden we het over ‘de kracht van literatuur’. Een van de dames zei: ‘Wij hebben dat boek gelezen en als je dan zo'n gat in zo'n heg in het echt ziet, denk je toch: schrijver, wat heb je het treffend geschreven. Want het klopt precies.’ Ze wilde dat ze zoiets ook over andere schrijvers kon zeggen. ‘Vaak klopt er, als je eenmaal ter plekke bent, helemaal niets van. Maar dit is gewoon goed gedaan.’

Het gat in de heg is dicht en de violen zijn door de slakken opgegeten, ze komen terug!

Herman Staring

Foto: PR-Doesburg

Herman Staring is voormalig docent geschiedenis en biologie en voormalig correspondent van het Doesburgs Streekblad en dagblad De Gelderlander. Staring schreef voor Het Huis Doesburg het boekje *Robert Jacob Gordon*. Van zijn hand verscheen ons boek *Tot het einde der tijden*, en *Koninginnedag Doesburg 1998*. Zijn laatste werk is het luisterboek *‘Frederik Gregory, viceadmiraal des konings’* uit 2023 waarin Staring opnieuw zijn talent om zich te verplaatsen in een persoon uit vroegere tijden etaleert. Speciaal voor deze

jubileumuitgave schreef hij onderstaande bespiegeling.

Pluk De Dag

Al ben ik Arnhemmer van geboorte, de begraafplaats aan de Bergweg ken ik beter dan Moscowa. Hoewel, ik kwam als jong misdienaartje al af en toe op die Arnhemse dodenakker, weggeroepen uit de klas, de andere kinderen afgunstig achterlatend. Waarschijnlijk ligt daar de kiem van mijn belangstelling voor begraafplaatsen. Op vakanties in het buitenland kan ik het, soms tot ergernis van reisgenoten, niet nalaten om te stoppen bij een bij voorkeur vervallen locatie. De begraafplaats aan de Bergweg kwam in mijn leven toen ik bevriend raakte met een Velper studiegenoot die vaste verkering bovenaan die weg had, pakweg 100 meter verderop. De begraafplaats, omheind en uitbundig begroeid, bood beschutting tegen spiedende ogen. Dat er een gat in de heg met de burens zat, was toen onbekend. Nu, anno 2024, is er nauwelijks nog iets van te zien. Moeder natuur vindt het kennelijk welletjes dat de begraafplaats vaak

niet wordt bezocht met stille aandacht voor een overledene. Haar ingrijpen heeft geholpen: de stilte is terug. Als ik voor het graf van mijn tante sta, in april 1945 getroffen door een Duitse granaat, zijn de voetstappen van een enkele bezoeker met wat bloemen in de hand, juist nodig om die stilte te ervaren. Dat tante op de Bergweg ligt, was voor mij een verrassing. De zerk met haar verweerde naam zorgde voor een extra dimensie in mijn relatie met de begraafplaats. Immers, ik kende de plek al sinds eind jaren '60, en kreeg in 2015 het verzoek van het bestuur van de begraafplaats om er een boek over te schrijven.

Ik heb tante niet gekend, maar mijn vader vertelde wel eens wat. Zij was zijn lievelingszus. Wel opmerkelijk dat hij het nooit over haar graf had, laat staan het bezocht. Nu ligt zij daar te midden van honderden, misschien wel duizenden andere lotgenoten te wachten op het einde der tijden. En dan? Ziet zij haar man en kinderen terug? Een positief antwoord op die vraag is mij altijd voorgehouden. De pastoors die al dan niet prominent op de Bergweg begraven liggen, vertelden het 's zondags in de preek, of tijdens het begrafenisritueel. Veel nabestaanden vonden en vinden dat troostrijke woorden. Anderen zochten hun eigen manier van verwerken. Lopend langs de graven zie ik dat verschil van opvatting. De ene zerk is sober, de andere voorzien van voorwerpen die het leven van de dode in stand houden. Soms is er een foto, als een vermaning: vergeet mij niet.

De grafkelder is de ultieme plek om te wachten op het einde der tijden. Op de Bergweg zijn de kelders heel bescheiden van omvang, zeker vergeleken met die in Frankrijk en andere noord-Mediterrane landen. Zij steken wel af tegen de meeste zerken, vooral die waaronder de urn van een gecremeerde overledene is geplaatst. Maar hoe dan ook, wel of niet gelovend in opstanding, het leven is voor de mensen die hier en elders begraven liggen op deze uithoek van het universum voorbij. Beter dan wat de dichter J.C. Bloem (1887-1965) schreef, kan de vergankelijkheid ervan niet onder woorden worden gebracht: 'voorbij, voorbij, o, en voorgoed voorbij'. Het is zijn grafschrift op de begraafplaats in Paasloo in de kop van Overijssel. Stemt dat tot treurnis? Nee, eerder tot het stimuleren van de lust tot leven.

Pluk de dag, zolang het kan, want het aards bestaan is zo 'voorbij'.

Het graf van Maria Johanna Staring

De pastoors van de Bergweg

Hoewel de begraafplaats sinds 2011 geen RK-predicaat meer heeft, valt het oorspronkelijk roomse karakter niet te ontkennen. Het was zelfs zo dat we tot 2011 volgens de richtlijnen van het bisdom officieel geen andersdenkenden mochten begraven, hetgeen mede de aanleiding werd om de stichtingsvorm in het leven te roepen. Maar nog steeds is het aan de graven en monumenten duidelijk te zien dat het oorspronkelijk een katholieke begraafplaats was. Dat oorspronkelijk katholieke vind je ook terug in de pastoorsgraven die samen een stukje Velpse pastoorsgeschiedenis vormen. Het meest bekende graf is dat van pastoor Koene dat de begraafplaats domineert, maar ook de pastoors Plaster en Weenink zijn hier begraven. Voor sommige van de andere pastoorsgraven moest wel eerst iets gebeuren.

Graven Pastoor Plaster en Weenink

Pastoor Schaars

Op woensdag 2 november 2016 was de jaarlijkse Allerzienviering op de begraafplaats. Het thema van dat jaar was ‘De herinnering blijft’. Het was dat jaar een extra bijzondere viering omdat voorafgaand daaraan de herbegravenis van pastoor Schaars plaatsvond. Deze legendarische Velpse pastoor lag tot die tijd begraven op begraafplaats Heiderust in Rheden. Meer dan 300 aanwezigen waren aanwezig. Om iets voor half vier arriveerde de koets met paard bij de begraafplaats aan de Bergweg. Een uur daarvoor had op Heiderust de overdracht plaatsgevonden in een plechtige ceremonie.

Daarna werd de kist met de stoffelijke resten overgebracht naar Velp. De route liep via de Emmastraat en de Hoofdstraat en werd begeleid door een indrukwekkend luiden van de klokken van zowel de kerk aan de Emmastraat als aan de Parkweg. Op zijn gang naar het graf werd de kist gedragen door leden van de familie Messelink, de naaste familie van

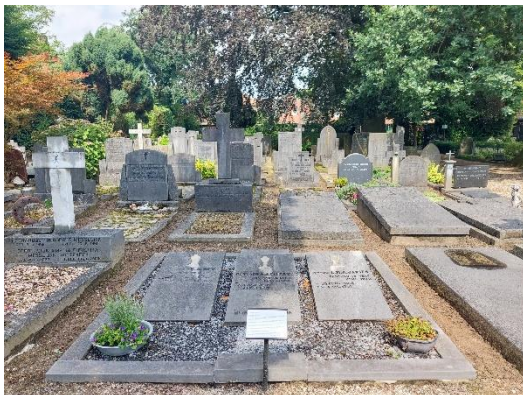

De herbegravenis van pastoor Schaars

pastoor Schaars. Nadat de kist op het graf was gezet, was het woord aan burgemeester Van Wingerden-Boers die refereerde aan zijn oorlogsverleden en het belang van vrijheid.

Pastoor Jansen en Sips

Jarenlang lagen ze net als pastoor Schaars in alle stilte op Heiderust op het hogere deel van het RK-gedeelte. Pastoor Jansen was pastoor in Velp van 1956 tot 1970 en pastoor Sips van 1970 tot 1979. Het was niet een plek waar je zo gauw komt. Misschien ook niet de plek die zij indertijd in gedachten hadden maar dat was nu eenmaal de plaats die door het toenmalige kerkbestuur gereserveerd was voor haar overleden kerkdienaars. Van

De graven van pastoor Sips, Schaars en Jansen

beide pastoors verliep de termijn van het grafrecht of was al verlopen en er dreigde geruimd te gaan worden. Daarmee zou er een hiaat in de pastoorshistorie ontstaan. Natuurlijk hadden we al een precedent met de herbegravenis van pastoor Schaars en het speelde vanaf die tijd al in ons achterhoofd. Ook deze pastoors moesten naar de Bergweg! Dankzij de medewerking van de rechthebbenden van het graf van pastoor Jansen en de Eusebiusparochie kon ook dat plan verwezenlijkt worden. Op 18 mei 2020 werden de stoffelijke resten van beide pastoors overgebracht naar de Bergweg en daar - in verband met Corona zonder groot ceremonieel - herbegraven naast pastoor Schaars. Daarmee liggen zes prominente Velpse pastoors keurig naast elkaar: Sips, Schaars, Jansen, Plaster, Weenink en Koene. Gezamenlijk overbruggen zij een tijdsspanne van bijna 120 jaar. Daarmee is een substantieel deel van de Velpse kerkhistorie gewaarborgd en zullen zij hier rusten 'tot het einde der tijden' als het aan ons ligt.

Ontrafeld Verleden van pastoor Jansen

Op 17 juni 2023 kreeg voorzitter Berrie Ruijling het volgende mailtje via de website van onze begraafplaats: Onderwerp: Gérard Jansen. *'L.S. Jansen is een paar jaar geleden herbegraven op deze begraafplaats lees ik. Hij speelde in de oorlog in Sneek een belangrijke rol bij de smokkel van Joodse kinderen vanuit Amsterdam. In totaal hebben ze zo een kleine honderd het leven gered. Vermeldenswaard lijkt me.'*

Pastoor in Velp

Meer niet. Dat was aanleiding tot nader contact met Hessel de Walle, auteur van boeken over Friesland en markante inwoners van die provincie waaronder die Jansen. Onze pastoor Jansen, maar in 1943 nog kapelaan Jansen in Sneek waar zelfs een straat naar hem is vernoemd: De Kapelaan Jansen Strjitte. Maar die straatvermelding krijg je niet zomaar daar moet je iets bijzonders voor hebben gedaan. Dat weten we nu, maar dat wisten we toen niet. Wij kenden pastoor Jansen als pastoor van de kerk in de Emmastraat van 1956 tot 1974, en later als emeritus pastoor van het Jagthuis. Ooit de opvolger van de legendarische pastoor Schaars, een verzetsheld waar veel over bekend was. Van pastoor Jansen wisten wij eigenlijk veel minder, maar misschien verdient hij achteraf datzelfde predicaat. We hebben hem samen met pastoor Sips in 2020 hier herbegraven. Ruijling herinnert hem zich als een eerbiedwaardige, enigszins afstandelijke verschijning met een welluidende stem. Iemand waar je eerbied voor had want hij was de pastoor van Velp maar verder wist misschien niemand in Velp veel over hem, zelfs zijn naaste familie niet, zo blijkt. Hij heeft zijn Sneekse verleden niet met Velp gedeeld, mogelijk paste het niet bij zijn opvatting van het priesterschap.

Het woordje ‘ze’ in de mail van Hessel de Walle zette Ruijling aan tot een verder onderzoek naar die redding van Joodse kinderen en bracht hem bij de site ‘Joodse kinderen.nl’ en het boek ‘Omdat hun hart sprak’ van Bert Jan Flim. Via die kanalen werd duidelijk wat zijn rol was tijdens de redding van meer dan 1000 Joodse kinderen.

Het Kinderwerk

De grootschalige smokkel van Joodse kinderen uit Amsterdam naar de provincie wordt in de geschiedschrijving *Het Kinderwerk* genoemd. Onder die naam zijn in 1943 naar schatting meer dan duizend Joodse kinderen van een wisse dood gered. Friesland neemt in deze bijzondere geschiedenis een prominente plek in. Het is niet alleen de eerste regio waar kinderen naartoe gaan, Friesland neemt ook het grootste aantal op. Het zijn vooral vier personen die daar een grote rol in spelen: student Piet Meerburg, de hervormde hulp-predikante Mia Coelingh, de doopsgezinde dominee Willem Mesdag en de katholieke kapelaan Gérard Jansen. Zij richtten zich op kinderen omdat op volwassenen te gevaarlijk was. Die kletsten te veel. De afspraak was om collega’s elders in te schakelen waardoor het netwerk zich uitbreidde. Samen vormden de geestelijken een geducht driemanschap volgens het boek. Het was echter niet alleen door de oorlog dat zij samenwerkten; zij kenden en waardeerden elkaar al voor die tijd. Jansen zelf zegt daarover: ‘Wij kenden elkaar en wisten van elkaar dat we elkaar konden vertrouwen.’

Kapelaan Jansen

De parochie van Kapelaan Gérard Jansen telde 1750 leden en werd geleid door pastoor en deken Van Galkom. Vaak na de preek of de eucharistieviering benaderden de drie geestelijken hun gemeenteleden om kinderen in huis te nemen. Gérard Jansen gaat naar verluidt zelfs zover dat hij parochianen in de biechtstoel ernaar vraagt. De kapelaan is zeer actief in de onderduikhulp. Naast zijn contacten met Coelingh en Mesdag ontstaat er rond hem ook nog een ander netwerk van helpers en contacten waar Joodse kinderen konden worden geplaatst. In het boek komt hij naar voren als iemand die absoluut niet bang was, in tegenstelling tot zijn pastoor die beslist niet mocht weten

Kapelaan Gérard Jansen

van zijn ondergrondse activiteiten. Meerburg beschrijft hem later als volgt: ‘Ik herinner me Jansen. Die kwam op het station en dan had hij in de panden van zijn priesterkleed allemaal pakjes boter voor ons meegenomen. Zo’n vent was dat. Echt een geweldige man’. En Coelingh voegt daaraan toe: ‘Hij had als schuilnaam Jan Zwart. Hij had zeer veel gevoel voor humor en medemenselijkheid. De eerste keer dat hij in functie was, was het een volwassen Joodse man die door hem naar een onderduikadres werd gebracht. En dat ging in een bakkerskar die hij daarvoor gecharterd had. Dus die kapelaan had een bakker gecharterd: ‘bakker, geef mij je kar eens!’ En zo ging die Joodse man in de bakkerskar. Een bakkerskar met een klep en die klep ging dicht. Zo heeft hij die Joodse man naar zijn onderduikadres gebracht. Hij was ontzettend vindingrijk en wist overal raad op.’

En deze voor ons wat deze achtergrond betreft onbekende Jansen hebben wij hier in 2020 herbegraven. Ieder mens is bijzonder maar sommigen zijn extra bijzonder omdat ze iets gedaan hebben wat vermeldenswaard is en daar hoort pastoor Gérard Jansen ook bij. Als u ooit in Sneek komt, vergeet dan niet de Kapelaan Jansenstrjitte te bezoeken. Het is een bezoekje waard, vanwege dat veelzeggende naambordje.

Om even bij stil te staan

Een verhaal met een vervolg

Op de begraafplaats zijn veel graven die direct of zijdelings met de tweede wereldoorlog te maken hebben. De meest in het oog springende zijn de graven van de kinderen Van Remmen en de kinderen Mars vanwege het tragisch omkomen van vier, respectievelijk drie kinderen. Maar er is ook een graf dat postuum werd onderscheiden en alsnog de steen kreeg die het jarenlang moest ontberen. Het is het graf van Bertus van der Kemp. Het was tot 2020 een lege plaats tussen de andere graven op onze begraafplaats. De steen was in de loop der tijd verloren gegaan. Het lag daar heel onopvallend tussen al die andere graven. Pand C, rij 5, graf 9. Een hoop zand met een schamel bordje dat vertelde dat er iemand begraven ligt. Het graf van Bertus van der Kemp, koperslager uit Velp, gehuwd met Ria, die in april 1945 vlak voor de bevrijding van Velp door een granaat getroffen werd toen hij zijn jonge onderduiker Bobby probeerde te beschermen. Het graf was dan wel praktisch onherkenbaar, het verhaal en de herinnering niet. Op 16 juni 2016 kreeg Bertus postuum de Yad Vashem medaille uitgereikt, een medaille voor niet-joden die joden hebben gered in de aanloop naar en tijdens de Tweede Wereldoorlog. In ons boek staat een uitgebreid verhaal over de toekenning van die onderscheiding. Maar dat was niet alles. In 2020 kreeg het ook de steen die het al die jaren onthouden was. Sinds die tijd heeft het lege graf een steen en een plaquette, mede dankzij 'Bobby' Soetendorp. De tekst op de steen is een citaat uit de Talmud: 'Hij die één mensenleven redt, redt de gehele mensheid.'

Bezoek Rabbijn Soetendorp

Op donderdag 10 november 2022, kort voor zijn tachtigste verjaardag bezocht 'Bobby', nu rabbijn Soetendorp, de graven van zijn onderduikers. Tijdens de Week van het Respect, waarvan hij een van de initiatienemers is, stond hij bij het graf van Bertus van der Kemp op onze begraafplaats. Hij sprak daar de volgende woorden over zijn adoptieouders: 'Aan hun moed heb ik mijn leven te danken. Doordat zij tijdens de Tweede Wereldoorlog hun deur voor mij openden, kan ik nu genieten van zeven kleinkinderen en een achterkleinkind dat ik

onlangs nog in mijn armen heb gehad.' Het bezoek ontroert hem: 'Ik sta hier als een gered kind. En als rabbijn. Dit doet mij heel veel.' Het was een emotioneel bezoek waarbij hij in het bijzijn van burgemeester Van Eert en andere gasten bloemen en - naar Joods gebruik - een steentje legde bij het graf.

Daarna ging het gezelschap naar Het Gedenkpark in Huissen waar zich het onlangs opgeknapte graf van Maria

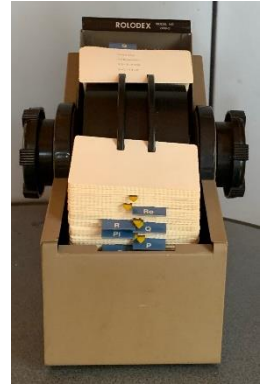
Willemsen, de vrouw van Bertus, bevindt. Het was voor het eerst in zijn leven dat hij de opgeknapte graven van zijn onderduikers bezocht.

Op beide graven is een gedenkplaats bevestigd met de tekst 'Hij die een mensenleven redt, redt de hele mensheid'. De rabbijn: 'Mijn moeke heeft mij, een joodse baby van drie maanden, binnengelaten. Zij en haar man moesten die beslissing in een seconde nemen. Een seconde waarin zij beslisten over mijn leven. Zolang ik leef, zal ik dit verhaal vertellen. Uit respect voor vader Bertus en moeke Maria.'

Op zoek naar...

Regelmatig krijgen wij de vraag of een reeds lang geleden overleden familielid op de Bergweg begraven is. In veel gevallen kunnen wij deze vragen beantwoorden en vaak zelfs nog de plek aanwijzen waar iemand begraven is. Een onmisbaar hulpmiddel daarbij is de oude Rolodex, een ‘antiek’ apparaat met roterende systeemkaarten met contactgegevens dat vroeger op kantoren werd gebruikt, maar ook het uitgebreide papieren archief, de oude plattegronden en de begrafenisboeken worden regelmatig geraadpleegd.

Allemaal familie

Zo ontvingen wij een telefoontje van Eugenie Van Zwam. Zij had het vermoeden dat haar overgrootmoeder in 1945 op de Bergweg begraven was en of wij na konden gaan of dat zo was. Na enig speurwerk bleek dat inderdaad het geval. We konden haar vermoeden bevestigen en tot haar verrassing ook vermelden dat het graf nog intact was. En zelfs meer dan dat; uit de registers bleken ook haar overgrootvader en grootouders van vaders kant op de Bergweg hun laatste rustplaats te hebben. Over een ander, tot dan voor haar onbekend familielid, staat zelfs een verhaal in het boek ‘Tot het einde der tijden’. De familie heeft inmiddels een bezoek gebracht aan de begraafplaats.

Bezoek familie Van Remmen

Een van de meest in het oog springende graven op de begraafplaats is het graf van de vier kinderen Van Remmen, omgekomen tijdens de oorlog toen een neergeschoten V1 neerstortte in de Oranjestraat. Ze hebben een heel bijzonder grafmonument, vier zuiltjes van verschillende lengtes met hun namen erop. Onderaan op de sokkel staat:

‘Stil... ze slapen
Vier engelen waken
En wekken hen
Bij ‘t eerste lichten

Van den eeuwigen morgen’

Tachtig jaar na de oorlog spreekt dat verhaal nog steeds tot de verbeelding van bezoekers van de

Het graf na het bezoek van de familie Van Remmen. Er staan vier grote lichtjes!

begraafplaats, maar natuurlijk leeft het ook nog bij de familie Van Remmen. Daarom kwamen zij eind maart 2024 op de begraafplaats bijeen om herinneringen op te halen en het familiegraf te bezoeken. Het familiegraf waarin niet alleen de vier kinderen begraven liggen maar ook hun ouders Gerrit van Remmen en Truus van Remmen van Maanen. Ook hier gaf de onmisbare Rolodex weer antwoord op de vraag wie nu precies in dit graf begraven liggen.

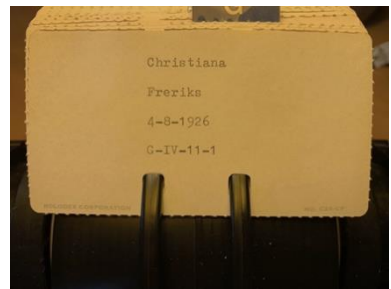

Familie Van Remmen op bezoek

Voorafgaande aan het bezoek was er een wandeling door Velp, natuurlijk langs de plek waar het noodlottige incident plaatsvond. Daarna met zijn allen een moment stilte bij het graf en een samenzijn in de Bergplaats. Het was een geanimeerde bijeenkomst waar drie generaties Van Remmen het verleden opnieuw beleefden. En dat niet alleen; staande de bijeenkomst werd besloten om opnieuw grafrechten te vestigen op dit unieke graf en daar zijn wij als begraafplaats heel blij mee, net als de familie Van Remmen

Christina Freriks

Omstreeks juni 2021 werden wij van twee kanten benaderd of wij soms konden nagaan of Christina Budel-Freriks bij ons op de begraafplaats begraven ligt. Zij wordt als Christina Budel genoemd in verhaal 75 *Naar Argentinië en Terug*, een ontroerend verhaal over de (mislukte) emigratie van Albert Budel en zijn gezin naar Argentinië. In het verhaal staat als slotzin ‘Zijn vrouw Christina is elders begraven’. Naar aanleiding van het verzoek hebben we toch nog maar eens in de Rolodex gezocht onder haar meisjesnaam Freriks. En jawel: gevonden! Het leidde tot nader onderzoek en het volgende enigszins aangepaste verhaal van Herman Staring tijdens de Allerzielenviering van 2021 over de zoektocht naar Christina.

Naar Argentinië en terug

Het boek ‘Tot het einde der tijden’ is een poging enkele tientallen overledenen uit Velp uit de vergetelheid te halen waardoor een indruk wordt geschapen van de tijd waarin ieder van hen heeft geleefd. Die perioden spannen zich uit van

1874 tot het recente verleden. Van sommige overledenen, vooral die uit het begin van de begraafplaats, is niet zo veel bekend, wel van het tijdsgewricht waarin zij leefden. Er zijn onderzoeken, boeken, kranten en afbeeldingen zoals foto's. Die vormen een bruikbaar hulpmiddel voor een interpretatie van de werkelijkheid, die de waarheid zo dicht mogelijk benadert. Soms helpt de fantasie daarbij een handje, zeker waar het om de persoonlijke levenssfeer van een overledene van lang geleden gaat. Daar is niets mis mee. Dat vond Goethe ook al, getuige zijn 'Dichtung und Wahrheit'. In het boek 'Tot het einde der tijden' staat onder meer het verhaal 'Naar Argentinië en terug' over de trieste lotgevallen van houtzager Albert Budel en echtgenote Christina Budel – Freriks uit Velp. De auteur heeft het verhaal opgetekend uit de mond van Jan Erren, oud-voorzitter van de begraafplaats en groot kenner van de geschiedenis ervan, aangevuld met enkele fictieve passages. Maar de fantasie, hoe aantrekkelijk ook, moet het veld ruimen als de waarheid aandringt. Dat gebeurde onlangs, toen Peter-Richard Vandenberg, achterkleinkind van Albert en Christina, zich na het lezen van het boek met een eigen versie van de lotgevallen van zijn overgrootouders bij voorzitter Berrie Ruijling van de begraafplaats meldde. Vandenberg was verder gaan zoeken en vond aanvullende details in rondgaande verhalen binnen de familie, die helaas niet meer konden worden ingepast. Beide versies verschillen overigens niet wezenlijk van elkaar.

Van Raemden Rakela 9-8-90	JOHANNA H. JORDENS 7-12-27	ANTONIA WATSONIK 22-10-28
Therese M. Vlaamling 245 20-5-20	MARIA ANNA LUITZ 28-3-28	HELENA M.H. JANSEN 24-12-28
San. Fr van 85-8-90	PETER ROBBERT 17-7-28	JOHANNA VAN REESTERD 7-2-29
	10	11
Blanche P.M. Evelina 19-8-68	CHRISTINA FRERIKS 4-8-26	JULIANA M. CEDINKHOFF 31-1-27
Harrietina A. Evelina 1-5-69	EVEDINA M. WITTING 25-11-26	HENDRIKA SONKELAND 15-1-27
Theodora D. v.d. Bodela 8-8-64	MARIA JOH. KESMERS 11-1-27	MARIA JOH. O. GOOD. 11-11-27
	10	11
WILLEM JOH. FOITJAN 20-1-25	HENDRIKA DOLDES 3-11-28	HENDRIKUS HOLLIGARD 1-5-28
THEODOORA DAVIDS 3-8-25	MARIA DOODENHANS 20-2-26	JOHANNES ANT. LESTING 1-1-26
THEODOORA DOODENHANS 8-8-25	WILHELMINA WILLEKUS 2-3-26	JANNEKES H. KOPPEL 12-1-26
	11	12

Bijna gelijktijdig klopte een ander familielid, Jet Budel, bij Ruijling aan met het verzoek om nadere informatie over haar overgrootmoeder. Zij is er na vruchteloze naspeuringen bijna van overtuigd dat Christina in Velp moet liggen. Jet Budel is het jongste kleinkind van Albert junior, het vijfde kind van de acht van Albert senior en Christina. Vandenberg is een kleinzoon van Ries, het vierde kind.

Voor de goede orde: de ter zake doende tijdspanne van Albert en Christina strekt zich uit van 1890 tot 1926, hun zoon Albert leefde van 1880 tot 1964. Ries en junior beleefden dus als opgroeiende jongens het hele drama, want dat was de wanhopige poging van hun ouders om aan de uitzichtloze armoede in Velp aan het eind van de 19e eeuw te ontsnappen. Met mooie praatjes naar Argentinië gelokt ondervond het gezin dat die poging tot mislukken was gedoemd. Tegenwerking van hoog tot laag, cultuurverschillen, gebrek aan inkommen en aan toekomst voor de kinderen noopte het echtpaar na een jaar naar

Nederland terug te keren. De Velpse gemeenschap bracht het benodigde geld voor de oncomfortabele overtocht (aan dek!) bijeen. Albert senior ging weer aan de slag in de houtzagerij van zijn familie aan de Rozendaalse beek bij de Oude Jan, totdat hij in 1911 de val uit een boom niet overleefde.

Hij werd bij zijn ouders op deze begraafplaats begraven, pand B, rij 4, graf 5. Christina leefde tot en met 1 augustus 1926. In het boek staat vermeld dat zij in Amsterdam stierf en onbekend is waar zij begraven ligt.

Welnu, ijverig speurwerk heeft uitgewezen dat Christina wel degelijk óók hier ligt. De voorzitter was de archieven van de begraafplaats ingedoken en vervolgens gestuit op een opmerkelijke notering van de inlegging: Christina was met haar meisjesnaam Freriks in de administratie terug te vinden. Ruijling vernam van Jan Erren, dat het pand G (van gratis?) waarin Christina begraven werd, oorspronkelijk vijf rijen had. Bestemd voor minvermogenden bracht het geen geld op, reden waarom het parochiebestuur er in een onbekend jaar na haar begrafenis één rij afhaalde en toevoegde aan het aanpalende pand C (van centen?) waar men wel voor begraven moest betalen. Maar in welke rij en onder welk nummer zou Christina dan liggen?

Op die vragen wilde Ruijling het ultieme antwoord vinden. Hij ploos het archief opnieuw uit, door de talrijke veranderingen erin en de herindelingen van het terrein een heidens karwei, om ten slotte tot de ontdekking te komen dat de exacte locatie niet meer is terug te vinden. Echter, door op het terrein diverse graven als oriëntatiepunt met elkaar en met de gegevens van een uit 1940 daterende plattegrond te vergelijken, door tientallen keren de paden af te lopen en door passen en meten meent hij nu met grote stelligheid te mogen concluderen dat Christina Budel – Freriks begraven ligt op een plek in de directe omgeving van de ranke conifeer aan het eind van rij 3 van pand G zoals de plattegrond het verwoordt.

Peter-Richard Vandenberg en Jet Budel weten nu mede dankzij hun zucht naar meer kennis over hun voorouders in ieder geval dat hun gezamenlijke overgrootmoeder op de begraafplaats aan de Bergweg in Velp ligt én ongeveer op welke plek. En dat is al een heel grote stap richting de waarheid.

In Herinnering

Jan Erren

In dit jubileumboekje wordt regelmatig de naam Jan Erren aangehaald zonder verdere verduidelijking. We gaan er daarbij van uit dat iedereen weet wie Jan Erren was. Voor alle duidelijkheid: zonder Jan Erren had de begraafplaats waarschijnlijk niet meer bestaan! Daarom verdient hij in dit hoofdstuk een aparte plaats. Dat doen we met de persoonlijke herinneringen van Berrie Ruijling aan Jan Erren, overleden op 29 december 2021 op de gezegende leeftijd van 90 jaar, en uitgesproken tijdens de Allerzielenviering van 2022.

In memoriam

‘Vorig jaar was hij er al niet bij. De dokter raadde het hem af om te komen en daar heeft hij - tegen zijn natuur in - braaf naar geluisterd. Wel deed hij ons de groeten vanuit zijn laatste verblijfplaats in huize Oosterwolde. Jammer want wij hadden hem graag hier nog een keer prominent zien zitten: Jan Erren, initiator en nestor van deze begraafplaats in zijn huidige vorm. Helaas heeft het niet zo mogen zijn: op 29 december 2021 is hij overleden op de gezegende leeftijd van 90 jaar - waar hij best trots op was - en op 6 januari 2022 is hij hier begraven.

Beter gezegd: hij is bijgezet in de grafkelder bij zijn Ria, die twee jaar daarvoor al was overleden, op natuurlijk de A-locatie, in pand A-2-6, in een graf waar je maar niet zomaar langs loopt, maar dat is ook de bedoeling. Groots en uitbundig zal ik leven en herinnerd worden - dat was Jan Erren - en daar doen wij graag aan mee. Zijn begrafenis was indrukwekkend. Jan heeft als eerste gebruik gemaakt van de gelegenheid om op onze begraafplaats opgebaard te worden in de Bergplaats. Hij lag daar vorstelijk opgebaard zoals je van een grootvorst van een carnavalsvereniging mocht verwachten. Met permanente bewaking want je kon maar nooit weten.

Op woensdag 5 januari kon toute Velp daar afscheid van hem nemen en daar hebben velen dankbaar gebruik van gemaakt. De dag erna was de kerkdienst waar ik ook nog iets heb mogen zeggen met daarin o.a. de herinnering aan de markante wijze waarop Jan de telefoon opnam: Niks hallo, maar “Goedemiddag U spreekt met Erren.” Daarna ging het te voet van de kerk naar de begraafplaats met een laatste stop voor het verenigingslied van de Narrenkap op het plein voor de Albert Heijn.

Want Jan was niet alleen begraafplaats, hij was ook carnavalsvereniging. Het leven en de dood. Twee uitersten in één persoon. Een prachtig afscheid van een bijzonder mens.

De Jan Erren pomp

Voor diegenen die hem niet gekend hebben: Jan was degene die deze begraafplaats van ruiming heeft weten te behoeden. Dat deed hij niet alleen maar wel als de aanvoerder van een groep gelijkgestemden met hetzelfde doel. Daarvoor gebruikte hij een argument waar niets tegen in te brengen was: het motto dat de pastoors gebruikten bij het afsluiten van een begrafenis: “Ge zult hier rusten tot het einde der tijden.” Daar kon het bisdom niet tegenop en Jan kreeg het voor elkaar. En zo nadrukkelijk dat hij uiteindelijk de beheerder van de begraafplaats werd. En dat deed hij op zijn eigen wijze waar wij nog steeds de vruchten van plukken en ook wel mee worden belast. Hij wilde namelijk van

iedereen die er lag en begraven werd de geschiedenis weten. En dat heeft geleid tot een indrukwekkend archief. Met foto's, rouwkaarten, bidprentjes, boekjes van de viering, advertenties en artikelen uit de historische databank Delpher, en alles wat je nog meer aan archief kunt verwachten. Met aparte mappen voor sommige prominente graven zoals dat van Collin Tobisch. En dat mogen wij nalopen, beheren, aanvullen en compleet maken. Beste Jan, we zullen het met plezier en toewijding in jouw geest doen en we zijn en blijven je dankbaar voor alles wat je voor onze begraafplaats hebt gedaan.'

Fabian Naber

Op 27 december 2023 werd Fabian Naber begraven op onze begraafplaats. Het lichamelijk gezonde leven van Fabian Naber duurde maar kort. Hij was amper drie toen hij ernstig ziek werd en als tiener kreeg hij er nog een hersenziekte bij. Maar hij en zijn gezin koesterden de jaren die hij nog kreeg, des te meer. Uiteindelijk wist hij de ongelijke strijd niet te winnen. In De Gelderlander van 25 januari van dit jaar stond een artikel over hem. Zijn moeder Margot Naber schreef haar eigen verhaal met als titel:

‘In een zee van liefde geboren, op golven van liefde gestorven’

Opgroeien met ziekte en beperkingen

Fabian werd op 10 juni 1994 geboren. Fabian was nog maar drie toen er bij hem XLA geconstateerd werd, een zeldzame afweerziekte waarvoor een levensverlengende infuusbehandeling in het RadboudUMC werd ingezet. Daarna kwam er jarenlang vanuit een groepje Velpse huisartsen iedere vrijdagmiddag een dokter thuis voor het geven van infusen. Naast deze behandelingen kreeg Fabian veel beperkingen opgelegd om risico's op infecties te voorkomen.

Een blij kind

Fabian was een blij en vrolijk kind. Als kleine baby keek hij lachend met zijn grote blauwe ogen en zachte blonde haartjes de wereld in. Iedereen werd aangetrokken om iets tegen hem te zeggen. Altijd een gulle lach, innemend en met oprechte belangstelling voor de mensen om zich heen. Of hij nou in de wandelwagen zat, op het ziekenhuisbed of later op school. Voordat hij vier jaar was, kon hij al lezen. Halverwege de basisschool wist hij van heel veel dieren in de wereld allerlei wetenswaardigheden.

Rechter wilde hij worden

Overall waar Fabian was, was hij er voor iedereen. Fabian had een hart vol liefde voor alles wat leefde. Hij kwam iedereen onbevooroordeeld tegemoet. Fabian was altijd een zonnetje, behulpzaam en geliefd. Hij was trots op zijn jongere broertje en twee zusjes die op hun beurt dol op Fabian waren. Fabian had een scherpe blik op alles wat er om hem heen gebeurde. Als hij zag dat er kinderen gepest werden, nam hij het altijd voor hen op. Hij kon niet tegen onrecht en wilde daarom later rechter worden. Fabian was een slimme jongen, verbaal zeer sterk, altijd vriendelijk en beleefd. Ook was hij bovengemiddeld

geïnteresseerd in geschiedenis. Toen hij elf jaar was, dacht hij toch anders over het beroep van rechter: 'want niet alles wat een rechter beslist is rechtvaardig', vond Fabian.

Kennismaking met de begraafplaats

Vanuit haar werk als logopedist kende Margot Jan Koerntjes (verhaal 48 uit Tot het einde der Tijden), maar ook persoonlijk had zij met Jan een goede klik. Jan gaf een keer aan dat hij een hele speciale plek had mogen krijgen als graf en hij wilde graag dat zij op zijn begrafenis zou komen. Dat is ook zo gelopen want na Jans overlijden werd Margot gebeld door Hans Huntink, de persoonlijke verzorger van Jan, om bij zijn uitvaart aanwezig te zijn. Wat Jan had verteld, klopte helemaal. Een mooie, vredige plek, zomaar midden in het dorp Velp! Toen bleek dat de achteruitgang niet te stoppen was, hebben Margot en Harman contact gezocht met Jan Erren en Nel Peters en in augustus 2010 alvast een mooie laatste rustplaats voor Fabian gereserveerd.

Ziekte en infectie

Na de basisschool leek er een rustigere periode aan te komen. Fabian kreeg een vwo-score en ging graag naar school. Helaas kreeg hij er rond zijn veertiende door een virus, een chronische ongeneeslijke hersenziekte bij. Zijn XLA was al zeldzaam, maar met deze chronische infectie erbij was Fabian slechts één van enkele tientallen mensen in de hele wereld die deze combinatie had. Door de ongeneeslijke combinatie van XLA en deze hersenziekte invalideerde Fabian langzaam maar zeker. Hij had de wind niet mee maar koerste dapper voort. Hij bleef positief, een doorzetter en een volhouder. Zelfs de artsen die enkele keren met nieuwe experimentele opties kwamen, bleef hij verbazen over zijn vechtlust en veerkracht. Fabian had een rotsvast vertrouwen in de mensheid en bekeek alles positief. Het lukte hem zelfs nog op havo-niveau deelcertificaten te halen en een hoge score voor zijn profielwerkstuk over Lodewijk Napoleon, de eerste koning van Nederland.

Langzaam maar zeker achteruit

Langzaam brokkelde het leven van Fabian af. Al zijn talenten werden hem door zijn ziekte ontnomen. Hij werd doof, hij kon steeds slechter zien, ging steeds moeilijker lopen, kreeg een paar zware epileptische aanvallen en kon uiteindelijk niet meer zelfstandig eten of drinken.

Op zijn twintigste belandde hij in een rolstoel. Uiteindelijk verloor hij ook zijn spraak en zijn gulle lach. Toen hij verder achteruitging en de benodigde zorg groter werd, groeide zijn zorgomgeving thuis met hem mee. Er werd een 'medium-care zorgomgeving' gevormd en dit maakte dat het ziekenhuis hem sneller naar huis liet gaan na een spoedopname.

Fabian is altijd thuisgebleven en liefdevol omringd door het gezin. Tot het laatste moment bleef hij met het gezin communiceren en gaf veel liefde terug.

Begrafenis in een glazen koets

Na een langdurig gedragen ziekte is Fabian, thuis in zijn vertrouwde liefdevolle omgeving, gestorven. Dat hij erg geliefd was, bleek bij zijn afscheid. Zeer veel mensen waren aanwezig, waaronder leerkrachten van de basis- en middelbare school, therapeuten uit de zorg en revalidatie en zelfs mensen van de intensive care, zijn internist en zijn intensivist uit het Radboud UMC. Fabian werd tijdens de uitvaart vanuit kasteel Rozendaal speciaal vervoerd in een glazen koets getrokken door een span van vier zwarte Friese paarden dat symbool stond voor vakantieherinneringen.

Vanaf kasteel Rozendaal liepen er vier dragers naast de koets naar het ouderlijk huis waar een erehaag stond en de koets een paar minuten stil bleef staan.

Fabian Naber © eigen foto's

Daarna sloten de broer, de twee zusjes en de ouders aan, samen met alle mensen die de erehaag vormden. Te voet werd de koets gevolgd in een eervolle stoet naar de Begraafplaats.

Vanwege zijn grote verbondenheid met de natuur werd hij begraven in een Looping Cocoon, een kist gemaakt van paddenstoelen die de natuur verrijkt.

Fabian ligt begraven op de Bergweg dicht bij zijn ouderlijk huis. Fabian mocht maar 29 jaar worden.

BEGRAAFPLAATS BERGWEG VELP
ANNO 1874

Zomaar een briefje op een graf.....

Met dank aan
Kramer Uitvaartverzorging
Van der Meer Natuursteen
Krista van der Knijff, Rétine Studio

Rétine Studio

Grafisch ontwerp & web design

Nederhorst den Berg · www.retine.nl

van der Meer Natuursteen
Specialist in gedenken
Wij voorzien u graag van advies.

Assieraden
Grafmonumenten
Sierurnen
Gedenkartikelen
Lasergravures
Dorpels - vensterbanken e.a.

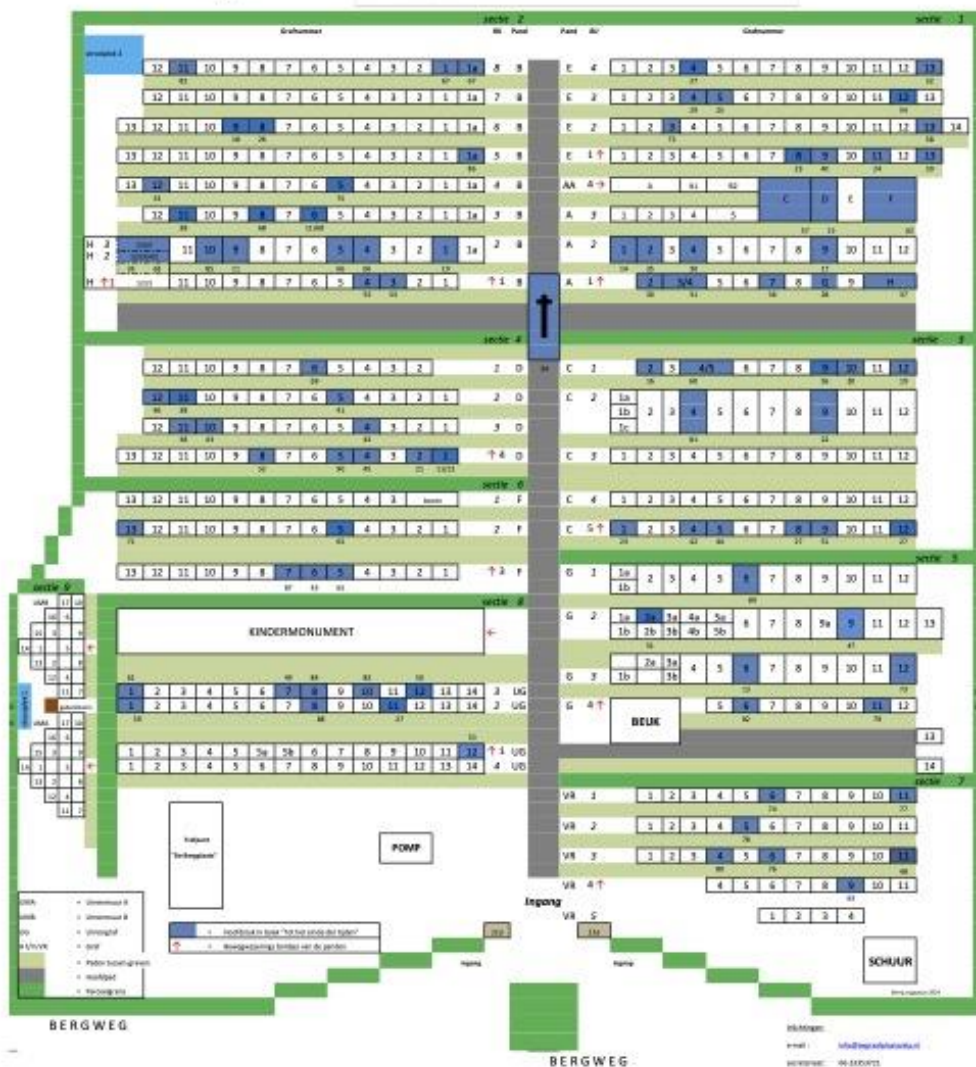
Tel: 026-3615530
www.vandermeernatuursteen.nl
info@vandermeernatuursteen.nl

Dit jubileumboekje werd samengesteld door de commissie 150 jaar
Begraafplaats Bergweg Velp. Uitgave september 2024.
Eindredactie: Berrie Ruijling Vormgeving Nelleke den Boer-Pinxter
Stichting Behoud RK Begraafplaats Bergweg Velp opgericht 14-04-2014
Secretariaat Bergweg 11a | 6881 LL | Velp | T 06 2335 3721 |
E info@rkbegraafplaatsvelp.nl W www.rkbegraafplaatsvelp.nl

BEGRAAFPLAATS BERGWEG VELP

ANNO 1874

info@nec
 Email: info@nec.nl
 Website: www.nec.nl